

V SETMANA DE RENOVACIÓ EDUCATIVA

Una experiència de didàctica ambiental

per ANTONI BENNÀSSAR ROIG

Enguany, entre el 17 i el 24 de Juliol, se va celebrar a Porto Cristo la V Setmana de Renovació Educativa. Aquesta activitat és organitzada pels Departaments de Pedagogia i Geografia i l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Ciutat de Mallorca.

Les Setmanes de Renovació Educativa tenen com objectiu l'estudi del medi ambient. Entenent per medi un concepte ample que abarca des del món natural a totes les activitats que hi ha duit a terme l'home.

La intenció és arribar a una didàctica ambiental a partir d'aquests fets i situacions que ens ofereix l'indret elegit per estudiar. Podem dir que aquestes setmanes tenen un fi immediat, conèixer uns determinats entorns i un altre més ampli, que és posar a l'abast dels ensenyants una metodologia que llavors puguin traslladar al seu lloc d'ensenyament i totes aquestes aportacions fetes baix l'enfocament de la interdisciplinarietat, és a dir, presentar la realitat tal com se mos presenta als nostres ulls, de manera global, sense compartiments artificiosos en assignatures. Ara bé, hem de reconèixer que aquesta compartimentació la tenim molt arrelada i és difícil de sortir-ne.

Normalment per realitzar les recerques se fa en dos grans àmbits: socials i naturals. Amb les corresponents metodologies emprenen la investigació. Per realitzar la feina els grups d'assistents s'organitzen segons els seus interessos, s'estudien els problemes que decideixen els participants. Això dona lloc a una gran diversitat d'informacions. Després, en sessions comunitàries, cada grup comunica les seves experiències, el que han trobat, la metodologia que han seguit i les possibles interrelacions que es poden fer entre els diferents grups.

Aquest any, deia abans, s'ha celebrat la cinquena edició de les Setmanes de Renovació Educativa, que de manera ininterrompuda s'han fet des de l'any 1977. La primera va tenir com a marc la Colònia de Sant Pere (Artà), on es va

poder estudiar un medi relativament poc transformat per l'home. L'any següent a S'Arenal (Palma-Llucmajor) on el turisme fou el factor més important, però sense deixar de banda les explotacions agrícoles del Prat de Sant Jordi, i l'impacte ambiental que tot això suposa. A S'Albufera (Alcúdia, Muro i Sa Pobla) vàrem tenir ocasió d'estudiar les zones humides com a ecosistema, el turisme i les explotacions humanes de S'Albufera no van quedar al marge. El quart any, a Lluc, estudiarem les característiques de la muntanya mallorquina.

A Porto Cristo nos hem trobat amb una nova situació ambiental, entre l'explotació turística de la costa, l'agrícola just a darrera dels hotels i la industrial de Manacor. Tot això a sobre d'un medi natural que oscil·la entre una degradació molt forta i zones que encara se poden considerar pràcticament intactes.

Dins l'àmbit de les ciències socials podem destacar els estudis de caire històric, que comprenien bastants segles de temps, des de les visites als poblats talaiòtics de S'Hospitalet i a la basílica paleo-cristiana de So'n Peretó, al desembarc de Bayo durant la guerra civil, amb entrevistes a testimonis directes d'aquest fet. També se va estudiar l'evolució del poblament de Porto Cristo, des de la formació fins al moment actual. Hem d'agrair la col·laboració de Damià Duran. Respecte dels assentaments humans a l'entorn del Port, se van visitar diverses possessions, de les quals se va analitzar els canvis de propietat i límits i les explotacions agrícoles i ramaderes que s'hi feien. Els cossiers que han existit a Porto Cristo també foren objecte d'estudi.

Dins l'àmbit de les ciències naturals se va estudiar el substrat geològic, tipus de roca i de sediments. També l'estudi dels processos geomorfològics que han donat lloc al paisatge actual, amb especial atenció al fenomen de formació de les cales, tan abundants en aquell indret. Completava aquesta part l'anàlisi de sòls, des dels lito-

als de cultiu. La vegetació va ocupar bona part del temps dedicat a la recerca, les comunitats vegetals presents són les de litoral: platja, aquesta molt degradada, per l'excessiva utilització social, i les rocas, que se conserven millor, si bé també reben l'impacte dels visitants. L'altra comunitat a estudiar és la garriga, que se presenta baix dos aspectes diferents, coberta de pins, des de Cala Varques fins al Port i més enllà, sense pins i amb l'ullastre com a únic representant dels arbres, és lo que se diu una garriga típica. Als llocs més xerofítics la garriga se presenta com una brolla de ciprell i romaní. La mar, també ha estat objete de les recerques, les comunitats litorals varen ser les més estudiades, sobretot els organismes bentònics. L'estudi d'aigües se va completar amb la determinació de contaminació per presència de matèria orgànica. El treball de camp se completava al laboratori que teniem instalat a l'escola, on feim també les reunions dels grups. Hem d'agrair als responsables de l'escola les facilitats que mos varen donar per fer la feina.

Altres activitats foren un curs de submarinisme. Una entrevista amb el director de l'Escola Municipal de Mallorca. Finalment una taula rodona amb els escriptors manacorins Miquel Angel Riera, Jaume Santandreu i Bernat Nadal, on per espai de tres hores se va tractar la seva trajectòria literària i personal, el fet literari en general i el compromís de l'escriptor davant la societat.

Tota la feina feta va quedar recollida en fulls a ciclostil que cada grup posava a disposició dels seus companys, en el diari de la Setmana "El Drac", en fotografia i en video. Tot aquest material està dipositat, per a la gent que hi pugui estar interessada, en el Departament de Geografia de la Facultat.

L'últim dia se va formar una comissió encarregada d'organitzar la VI Setmana de Renovació Educativa. Encara no s'ha determinat el lloc on s'ha de celebrar. L'experiència val la pena que segueixi.

LA FORMACIÓ DELS MESTRES A DEBAT

per BARTOMEU MULET TROBAT

Malgrat els canvis que es diu s'han produït al món de l'educació,¹ l'Escola com institució es posa en dubte,² ja que constantment es sent parlar de crisi de l'educació, la crisi de l'escola³ cal dir que en el cas concret de l'Estat Espanyol és a on s'ha donat un pas endarrera en l'aprovació de l'Estatut de Centres Docents no Universitaris.⁴

Davant tot això el mestre en formació cal que es plantetji quina utilitat té la formació rebuda a les Escoles Normals i als ensenyants quina és la seva aportació per aclarir el panorama de la formació dels alumnes en perspectiva de futur en front a la realitat actual.

Per altra banda és important estudiar el tema de l'educació en visió globalitzant, perquè la realitat educativa manté una relació constant amb la societat que la promou, són la Societat i l'Educació dos sistemes interrelacionats que incideixen en el procés de formació de la persona, des del punt de vista social i individual. No és només instrucció, la formació és educació, que l'individu rep del seu entorn social i natural i que assimila segons les seves pròpies característiques.⁵ L'objectiu d'aquesta educació, teòricament, serà aconseguir la formació d'una persona integral perquè pugui participar en la construcció d'una societat nova. Si volem un nou model de societat hem d'aconseguir un model humà mitjançant una educació científica, popular, amb una gestió participada i autònoma, possibilitadora d'una transformació social i que deixi d'esser un element de reproducció social i ideològica.

La Formació dels Mestres és, dins una dinàmica de canvi, uns dels temes més importants a considerar per dinamitzar una operativitat al sistema escolar, comprès dins un marc més general que és el sistema educatiu, al que pertanyen tots els nivells educatius institucionals, a més de tots els altres mitjans de que disposa la societat per a generar comunicació, perquè de la seva mentalitat dependrà la concienciació de la gent del demà però que ja són el avui.

Però la problemàtica que viuen les actuals Escoles Normals, avui anomenades "Escuelas Universitarias de Formación del Profesorado de E. G. B.", determinada en part per les seves peculiaritats,⁶ conformació realitzada mitjançant la incidència de les circumstàncies històriques que propiciarien la uniformització de l'ensenyança en el segle 51